

Motion

1978/79:1586

av Gustav Lorentzon m. fl.

om en kommission för utredning av oljekatastrofen vid den bohuslänska kusten

Kunde den oljekatastrof som drabbat bohuslänska kusten ha undgått om ansvariga myndigheter, framför allt regeringen, tagit mera allvarligt på frågan än vad som blivit fallet? Var det helt enkelt oförmåga att förstå katastrofens omfattning som orsakat regeringens handlingsförlamning och därmed de många och märkliga turer som bland kustbefolkningen orsakade uppfattningen att det smusslades och att starka ekonomiska intressenter skulle skyddas?

Som bakgrund hade ju regeringen oljekatastrofen i Nordsjön vid det s. k. Bravofältet våren 1977, som orsakade en omfattande debatt i riksdagen den 10 maj samma år. Även då gällde det skador på fiske och kustområde och vilken beredskap som då stod till buds. Samtliga deltagare i den debatten var överens om att beredskapen var högst undermålig.

Så inträffar för det bohuslänska kustområdet en ännu värre oljekatastrof, som visar att beredskapen fortfarande är högst undermålig samt visar regeringens märkliga uppträdande. I ett svar på en fråga i riksdagen i november förra året förklarade kommunministern att oljeskadorna i första hand drabbat sjöfågel, att efter en viss grovsanering av klippor och stränder "— — — beräknas under vintern självsanering ske genom naturens egna krafter". I dag gäller det platser, där oljan ligger meterdjup och redskapen man använder är helt otillfredsställande. Detta visar hur lätt regeringen tog på hela frågan och hur främmande man stod inför ett problem som blev en katastrof. Att i en sådan situation hänvisa till naturens läkande krafter verkar absurt i högsta grad. Den sammanlagda mängden olja som drivit i land vid Bohuskusten uppskattas till mellan 2 000 och 3 000 ton.

Även uppenbara brister i rapporteringen kan konstateras. Här endast några exempel: Då ett stort oljebälte upptäcktes nordväst om Hanstholm den 7 november 1978 gavs inget meddelande till kustbevakningen. Först den 11 november blev kustbevakningen uppmärksamman på oljebältet, då väster om Pater Noster. Även kommunikationen mellan kustbevakningen och polisen tycks ha brustit, då rätt lång tid förlöt innan polisen fick anmälan och kunde börja sitt utredningsarbete. Flera frågor måste i detta sammanhang få ett svar.

En stor utredning skulle givetvis ha satts i gång omedelbart för att ge klarhet om varifrån oljan kom. Detta skedde inte. Kriminalinspektör Arne Rönnerbergs vid Uddevallapolisen berömvärda insatser skall i detta sammanhang uppmärksammas.

Kommunminister Bertil Hanssons svar vid debatten i riksdagen den 22 januari i år om varifrån oljan kunde tänkas komma är häpnadsväckande i sin naivitet: han spekulerar i att det måste vara ett fartyg på in- eller utgående genom Skagerack-Nordsjön som skulle vara den ansvariga. Dettatrotsat den olja det här är fråga om och som orsakat katastrofen vid Bohuskusten enligt tillgängliga uppgifter legat i vattnet i 4-6 veckor.

Bohusläns kustbefolkning har gjort sina upptäckter, som kommunministern mycket väl känner till. Man har vid röjnings- och saneringsarbetet hittat inte mindre än ett hundratal skyddshjälmar på en och samma gång i de stora oljesjok som drev i land vid Bohuskusten. Det var skyddshjälmar av samma slag som används av folk, som arbetar vid oljeplattformarna i Nordsjön. Samtidigt hittades flaskpost, avsänd av borrtornsjobbare. I samma iland-drivna olja hittades även död lunnefågel, som häckar vid norska västkusten. Plaströr av den typ som används vid oljeplattformarna har även hittats bland oljemängderna.

Då det inte är så länge sedan en oljekatastrof inträffade i detta område låg misstanken nära till att det nu rörde sig om en ny oljekatastrof ute inom det internationella Nordsjöfältet. En av dem som ägnat mycket tid och intresse åt att söka utröna orsaken till den omfattande oljenedsmutningen av Bohuskusten är kriminalinspektör Arne Rönnerberg.

Arne Rönnerberg anser att det mycket väl kan röra sig om två oljeströmmar, som flutit samman. En från Nordsjöfältet efter ett större utsläpp där samt en från det fartyg som strandade vid Englands sydostkust. Detta fartyg lastat med olja har sprängts och stora oljemängder har flutit ut och kan ha fortsatt drivande upp genom Nordsjön och blandats med Nordsjöolja. Det sägs inget om en dylik teori i det svar som kommunministern lämnade i riksdagen den 22 januari i år. Inte heller sägs något om huruvida man från regeringen begärt uppgifter om ett klarläggande av vattenströmmarna vid den tidpunkt då detta fartyg sprängdes och om vart denna olja har drivit hän.

Varför har oljeproverna från den ilandflutna oljan i Bohuslän endast jämförts med oljan från Nordsjöfältet?

Bland befolkningen i Bohuslän talas det om att vissa myndigheter vill lägga "locket på", söka få hela katastrofen nedtystad. Man stöder sig härvid även på det faktum att såväl Stockholmsdirigerad TV som press inte ägnat oljekatastrofen i Bohuslän något nämnvärt intresse.

Man är i högsta grad orolig inte endast för vad denna nu inträffade oljekatastrofkan innebära i skador på kust, vatten, fiske och fågelliv. Det har under relativt kort tid förekommit två stora oljeutsläpp som hotat den bohuslänska kusten. Det senaste kan med fullt fog betecknas som en katastrof. Vad bär framtiden i sitt sköte? Vid oljeutsläpp i Nordsjön är den bohuslänska kusten särskilt utsatt, beroende på strömmarna i havet. Dessa strömmar som kommer utifrån Nordsjön sköljer senare den bohuslänska kusten.

Varken de multinationella oljebolagen eller rederierna får fortsätta över-

vältra ansvaret för miljöförstöringen på samhället. Rådande slappa förhållande gör att de som ytterst är ansvariga för miljöförstöringen inte tar några hänsyn. För dem är endast de maximala vinsterna avgörande.

Med nu rådande förhållanden kan det befaras vad som helst i fortsättningen. Inte endast från Nordsjöfälten. Fartyg blåser ut olja vid trimningen. Många förlisningar sker, där hundratusentals ton olja strömmar ut och fördärvar stora kuststräckor och vattenområden. Oljebolag och rederier ställer en omänsklig press på såväl befälhavare som besättningar, varvid en olycka med förlisning snart är ett faktum. Därför måste oljebolagen och rederierna vara med och betala priset för miljöriskerna. Först då kan möjligen en förbättring ske på detta område.

Även om det efter så lång tid kan vara svårt att få fram "boven" i dramat bör inga möjligheter försittas. Framför allt bör de rätta lärdomarna dras. Ingen kan vara nöjd med endast gissningar eller kommunministerns "spekulationer" eller en splittrad information och ursäkter. Vad som erfordras är en allsidigt sammansatt utredningskommission, som företräder även de folkligt förankrade miljöintressena och som ges möjligheter att gå igenom alla fakta kring oljekatastrofen vid Bohuskusten.

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen hos regeringen anholder om att en allsidigt sammansatt kommission omedelbart tillsätts, som ges uppgiften att granska alla fakta om den senaste oljekatastrofen vid den bohuslänska kusten.

Stockholm den 24 januari 1979

GUSTAV LORENTZON (vpk)

KARL HALLGREN (vpk)

JÖRN SVENSSON (vpk)